

**International Center for
Science and Social
Transformation**

COLLECTIVE MONOGRAPH SCIENTIFIC RESEARCH: CURRENT ISSUES, ACHIEVEMENTS, AND INNOVATIONS IN THE MODERN WORLD

www.isst.co.ua

SCIENTIFIC MULTIDISCIPLINARY MONOGRAPH

**«SCIENTIFIC RESEARCH: CURRENT ISSUES, ACHIEVEMENTS, AND
INNOVATIONS IN THE MODERN WORLD»**

The collective monograph is a scientific and practical publication containing scientific articles by Doctors and Candidates of Sciences, Doctors of Philosophy and Arts, postgraduate students, applicants for higher (professional pre-higher) education, student researchers and practical worker from European and other countries. The articles contain research that reflects current processes and trends in the development of world science.

Recommended for printing and publication on the Internet
(Decision № 17-2026/1)
www.isst.co.ua

Published by Staten House
www.statenhouse.com

©Text Copyright 2026 by the International Center for Science and Social Transformation (isst.co.ua) and authors.

©Cover art: International Center for Science and Social Transformation (isst.co.ua).

©All rights reserved. Printed in the United States of America. No part of this publication may be reproduced, distributed, or transmitted, in any form or by any means, or stored in a data base or retrieval system, without the prior written permission of the publisher. When using and borrowing materials, reference to the publication is required.

Reviewers: Olena ARSHA, Maksym KAISTRO

The texts of scientific materials are published in the author's version with minor corrections (without changing the meaning). The authors and their supervisors are responsible for the accuracy of the information provided.

UDC 001.1

ISBN – 979-8-90243-723-9

The materials are approved by the scientific and metrological base:

ISBN 979-8-90243-723-9

TABLE OF CONTENT

ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: СОЦІАЛЬНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ	6
ОСОБЛИВОСТІ РЕПРОДУКТИВНИХ СТРАТЕГІЙ РІДКІСНИХ ВИДІВ РОСЛИН ДЕСНЯНСЬКОГО БІОСФЕРНОГО РЕЗЕРВАТУ (НА ПРИКЛАДІ <i>LILIUM MARTAGON L.</i> ТА <i>PULSATILLA PATENS (L.) MILL.</i>)	12
SPECYFIKA UWZGLĘDNIANIA RÓŻNIC MIĘDZY KRAJAMI W PRZEDSIĘBIORCZOŚCI MIĘDZYNARODOWEJ	18
ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБЛІКУ ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІД ВПЛИВОМ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА E-COMMERCE.....	24
ЕКОНОМІЧНА ПРИРОДА ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ЇЇ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ БЮДЖЕТНОЇ СФЕРИ.....	34
ВІД ІНДУСТРІАЛЬНОЇ ДО ЦИФРОВОЇ ПОДАТКОВОЇ ПАРАДИГМИ: МАКРОЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ.....	45
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ СТІЙКОСТІ БУДІВЕЛЬ І СПОРУД В УМОВАХ ПРОГРЕСУЮЧОГО РУЙНУВАННЯ.....	58
ВИКОРИСТАННЯ ДРОБЛЕНОГО БЕТОНУ, ПОДРІБНЕНОГО СКЛА ТА ЦЕГЛИ У ВИРОБНИЦТВІ БЕТОНІВ ІЗ ВІДХОДІВ ЗРУЙНОВАНИХ БУДІВЕЛЬ	64
ІННОВАЦІЙНА КОНЦЕПЦІЯ МОБІЛЬНИХ ЗАЛІЗНИЧНИХ ХАБІВ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ОБРОБКИ СИПУЧИХ ТА БУДІВЕЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ У ЛОГІСТИЧНИХ МЕРЕЖАХ.....	73
DIE WIRKSAMKEIT DER PARTNERKARUSSELL-METHODE IM FREMDSPRACHENUNTERRICHT	94
ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРУКТУРИ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ: ПРІОРИТЕТ МЕТА- ТА ГНУЧКИХ НАВИЧОК У ВІДПОВІДЬ НА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ	100
ЛІНГВІСТИЧНА БІОГРАФІЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК ФАКТОР ПРОФЕСІЙНОЇ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	111
ПУБЛІКАЦІЇ ІВАНА ЛИПИ В УКРАЇНСЬКИХ ЧАСОПИСАХ ЯК АКТ ПУБЛІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....	119
УКРАЇНСЬКА БАРОКОВА ЛІТЕРАТУРА ЯК ЧАСТИНА ЄВРОПЕЙСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО НАДБАННЯ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ	130

Скрипник Світлана

доктор економічних наук, доцент

Херсонський державний аграрно-економічний університет

ВІД ІНДУСТРІАЛЬНОЇ ДО ЦИФРОВОЇ ПОДАТКОВОЇ ПАРАДИГМИ: МАКРОЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ

Світова економіка переживає глибоку трансформацію, детерміновану поширенням цифрових технологій, що призводить до формування нових моделей бізнесу, глобальних ланцюгів створення вартості та зміни природи економічних активів. Цей перехід, який часто ототожнюють із Четвертою промисловою революцією, неминуче впливає на інституційні основи суспільства, серед яких центральне місце займає фіскальна система. Традиційна, індустріально орієнтована податкова парадигма, сформована в умовах матеріального виробництва та чітко визначеної фізичної присутності, демонструє свою неефективність у цифровому середовищі, де значна частка доданої вартості генерується завдяки нематеріальним активам, даним та мережевим ефектам, а географічні кордони втрачають свою визначальну роль. У відповідь на ці виклики глобально формується нова, цифрова податкова парадигма, що охоплює як технологічну модернізацію адміністрування, так і концептуальну перебудову принципів оподаткування. Дослідження макроекономічних наслідків цього переходу є нагальним завданням наукової думки, оскільки від його результатів залежатимуть стабільність державних бюджетів, умови конкуренції, інвестиційний клімат та траєкторії довгострокового зростання.

Актуальність дослідження підтверджується активними науковими дискусіями, що відображені в публікаціях зарубіжних і вітчизняних науковців. Емпіричні дослідження по Китаю демонструють суперечливий вплив цифровізації: з одного боку, впровадження цифрових систем збору податків (наприклад, «Golden Tax Phase III») може сприяти створенню нових робочих місць на рівні компаній через

підвищення ефективності та прозорості (Li X. & Zhang Y., 2024)¹, а з іншого – цифрова трансформація підприємств може як обмежувати можливості для ухилення від оподаткування (Li Y., Liu H. & Wang J., 2025)², так і відкривати нові, складніші для контролю канали для нього (Zhang Q. & She J., 2024)³. Це вказує на багатогранність мікроекономічних ефектів, які акумулюються на макрорівні. При цьому дослідження підкреслюють ключовий вплив факторів прийняття цифрових платформ (Discover Sustainability, 2024)⁴ та ефективності податкових комунікацій (Li X., Chen Q. & Zhao L., 2025)⁵ на кінцеві результати політики. На міжнародному рівні цифровізація загострює проблеми розподілу податкових прав, що може призводити як до «гірки податкових ставок» (Innocenti F. & Bucciol A., 2025)⁶, так і до їх загального зниження через міжнародну конкуренцію та зрушення нематеріального доходу (McMahon M., Doyle E. & Kinsella S., 2025)⁷.

В контексті України, науковці акцентують увагу на потенціалі цифрових інновацій у фіскальній політиці для сталого розвитку (Lukianukhina, O. і ін., 2024)⁸, позитивному впливі цифровізації на податковий комплаєнс (Puholovko, I. S., 2025)⁹ та детінізацію економіки (Yurchyshena, L. V., & Kryvoruchko, A. S., 2025)¹⁰. Одночасно ідентифіковано виклики, пов'язані з оподаткуванням цифрових послуг (Frolova, N., 2024)¹¹, необхідністю адаптації зарубіжного

¹ Li, X., & Zhang, Y. (2024). Digital tax collection and corporate job creation: An analysis based on the quasinatural experiment of Golden Tax Phase III. *Finance Research Letters*, 66, 105687. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2024.105687>

² Li, Y., Liu, H., & Wang, J. (2025). Digital transformation and tax compliance in Chinese industrial sector. *International Review of Financial Analysis*, 102, 104116. <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2025.104116>

³ Zhang, Q., & She, J. (2024). Digital transformation and corporate tax avoidance: An analysis based on multiple perspectives and mechanisms. *PLoS ONE*, 19(9), e0310241. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0310241>

⁴ Exploring the key factors influencing the actual usage of digital tax platforms. (2024). *Discover Sustainability*, 5, 88. <https://doi.org/10.1007/s43621-024-00241-2>

⁵ Li, X., Chen, Q., & Zhao, L. (2025). Digital tax communication and the effectiveness of tax incentives: Evidence from China's high-tech sector. *Finance Research Letters*, 84, 107840. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2025.107840>

⁶ Innocenti, F., & Bucciol, A. (2025). Taxing digital platforms: A race to the top? *Italian Economic Journal*. <https://doi.org/10.1007/s40797-025-00355-0>

⁷ McMahon, M., Doyle, E., & Kinsella, S. (2025). Intangible income shifting: The impact of digitalisation on falling corporate tax rates. *International Tax and Public Finance*, 32(5), 1335–1365. <https://doi.org/10.1007/s10797-025-09883-y>

⁸ Lukianukhina, O., Suprunenko, S., Slavkova, A., Skorba, O., & Zavrzhnyi, K. (2024). Digital innovations in the fiscal policy of Ukraine: Trends and development priorities. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 14(3), 89–97. Available at: <https://www.econjournals.com/index.php/ijefi/article/view/16202>

⁹ Puholovko, I. S. (2025). The influence of digitalization on the level of tax compliance of Ukrainian enterprises. *Actual Problems of Regional Development Economics*, 21(1), 55–66. Available at: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/aprde/article/view/8113>

¹⁰ Yurchyshena, L. V., & Kryvoruchko, A. S. (2025). The role of digitalization in detinization of the economy and transformation of tax administration in Ukraine. *Modern Economics*, 3(60), 112–121. Available at: <https://modecon.mnau.edu.ua/the-role-of-digitalization-in/>

¹¹ Frolova, N. (2024). Taxation of digital services: International experience and prospects for Ukraine. *Finance of Ukraine*,

досвіду впровадження технологій (Kolisnyk, A., 2024)¹² та розвитком цифрових інструментів адміністрування (Sydorovych, O. Yu., Bukovskyi, M. M., & Yaroshovych, A. Yu. 2025)¹³. Ці роботи формують важливу національну складову дискурсу, водночас вказуючи на потребу в комплексному аналізі саме макроекономічних наслідків зміни парадигми.

Метою проведеного дослідження є систематизація та теоретичне узагальнення макроекономічних наслідків переходу від індустріальної до цифрової податкової парадигми, з синтезом міжнародного досвіду та специфіки українського контексту. Для досягнення мети поставлено наступні завдання: проаналізувати сутнісні ознаки кожної з парадигм; виявити ключові канали впливу цифрової трансформації податкової системи на макроекономічні показники (бюджетні надходження, інвестиції, зайнятість, конкурентоспроможність); оцінити виклики для макроекономічної політики, що випливають із нових принципів оподаткування цифрової економіки; сформулювати висновки щодо пріоритетів адаптації податкової системи України до вимог цифрової ери.

Індустріальна податкова парадигма сформувалася в епоху домінування матеріального виробництва та чітко окреслених національних економік. Її фундаментальні принципи та інституційна архітектура, спрямовані на оподаткування фізичних активів та локалізованих операцій, демонструють системну кризу при зіткненні з реаліями цифрової економіки. Її неефективність визначається низкою взаємопов'язаних сутнісних ознак та інституційних обмежень.

Першим слід відзначити принцип фізичної присутності (постійного представництва) як основа розподілу податкових прав. Це центральне обмеження. Право держави оподатковувати дохід іноземної компанії традиційно впливало з її фізичної присутності на території через цех, офіс або персонал. У

2(301), 45–57. Available at: <https://finukr.com.ua/index.php/journal/article/view/20>

¹² Kolisnyk, A. (2024). Implementation of digital technologies in the taxation sphere: International experience and Ukrainian perspective. *Scientific Bulletin of Public and Private Law*, 8(1), 134–142. Available at: <https://pti.org.ua/index.php/ndipzir/en/article/view/1026>

¹³ Sydorovych, O. Yu., Bukovskyi, M. M., & Yaroshovych, A. Yu. (2025). Digital tools and trends in tax administration of Ukraine. *Innovative Economy*, 7(52), 231–240. Available at: <https://inneco.org/index.php/inneco/en/article/view/1410/0>

цифровій економіці компанія може систематично залучати користувачів, отримувати від них значні доходи та використовувати їхні дані для формування ринку в конкретній юрисдикції, не маючи там жодного фізичного об'єкта або співробітників. Це робить традиційний принцип юридично безсилим та породжує феномен «ерзац-присутності», коли значні економічні операції залишаються поза податковими механізмами країни споживання. В результаті податкові права та доходи концентруються в країнах-резидентах (часткою яких є офшорні зони), а не в країнах, де фактично створюється ринкова вартість.

Наступним є орієнтація на оподаткування матеріальних активів та відчутних трансакцій. Індустріальна система оптимізована для обліку та оцінки фізичних активів (будівлі, обладнання, запаси) та чітко документованих товарно-грошових потоків. Однак ланцюг створення вартості в цифрову епоху все більше залежить від нематеріальних активів: алгоритмів, програмного забезпечення, патентів, баз даних, брендів та користувацьких мереж. Вартість цих активів важко оцінити за традиційними методами бухгалтерського обліку, а їх мобільність дозволяє легко переміщати їх між юрисдикціями для мінімізації податкового навантаження, що детально досліджується McMahon M., Doyle E. & Kinsella S., 2025¹⁴. Трансакції також стають менш «відчутними» - це часто обмін даними, доступом до платформи або цифровим контентом, що ускладнює ідентифікацію об'єкта оподаткування та бази для розрахунку.

Далі розглядається реактивний, документоорієнтований контроль та переважно каральна модель комплаєнсу. Адміністрування в індустріальній парадигмі має ретроспективний характер. Податківці перевіряють вже складені документи (накладні, контракти, звіти) після завершення господарських операцій. Це створює великий простір для маніпуляцій та запізнілого виявлення порушень. Процедури засновані на паперовому документообігу, що робить їх повільними, ресурсомісткими для обох сторін і несумісними зі швидкістю цифрових трансакцій. Основним стимулом до сплати є страх санкцій, а не зручність чи

¹⁴ McMahon, M., Doyle, E., & Kinsella, S. (2025). Intangible income shifting: The impact of digitalisation on falling corporate tax rates. *International Tax and Public Finance*, 32(5), 1335–1365. <https://doi.org/10.1007/s10797-025-09883-y>

довіра. Така модель неефективна для контролю за реальним часом та аналізу великих даних, які генеруються цифровими платформами.

Національна замкнутість та фрагментація правил в умовах глобальної природи цифрового бізнесу теж залишається в центрі уваги. Податкові системи індустріальної епохи розроблялися як суверенні інструменти окремих держав. У світі, де цифрові гіганти оперують одночасно в сотнях юрисдикцій за єдиними бізнес-моделями, ця фрагментація створює непідйомне адміністративне навантаження для бізнесу та паралізує держави. Відсутність єдиних стандартів щодо визначення цифрового постійного представництва, оцінки нематеріальних активів та обміну інформацією в реальному часі призводить до подвійного ненадання оподаткування або, навпаки, подвійного оподаткування, а також відкриває широкі можливості для агресивного планування (BEPS).

І, нарешті, лінійність та дискретність оподаткування в економіці мережевих ефектів. Традиційні системи оподатковують окремі, дискретні трансакції (продаж одиниці товару, надання послуги). Однак цінність цифрових платформ (наприклад, соціальних мереж, маркетплейсів) формується не стільки від окремої операції, скільки від мережевих ефектів - зростання цінності платформи для всіх користувачів із збільшенням їхньої кількості. Індустріальна парадигма не має інструментів для визначення та оподаткування цієї спільно створеної вартості, яка часто не має прямої ціни в окремій трансакції, а монетизується опосередковано (через рекламу, підписки, продаж даних).

Сукупність цих ознак – прив'язка до фізичності, орієнтація на матеріальність, реактивність контролю, національна замкнутість та лінійність – утворює інституційну пастку для держав у цифрову епоху. Податкова система, побудована на цих засадах, виявляється сліпою до нових джерел вартості, неспроможною протистояти транснаціональному ухиленню та нездатною забезпечити справедливий розподіл податкового навантаження між традиційним і цифровим секторами. Це створює системний тиск на формування нової, цифрової парадигми, що поєднує технологічну модернізацію адміністрування, про що свідчать дослідження по Китаю та Україні, із радикальним переглядом

міжнародних принципів розподілу податкових прав.

Традиційна податкова система, що склалася в епоху індустріалізму, демонструє все більшу системну кризу в умовах цифрової трансформації світової економіки. Її фундаментальним обмеженням є орієнтація на принцип фізичної присутності, коли право держави оподатковувати прибуток пов'язане з наявністю на її території офісів, цехів чи персоналу компанії. Однак цифрові платформи та транснаціональні корпорації можуть отримувати значні доходи від мільйонів користувачів у певній країні, не маючи там жодного фізичного представництва. Це створює феномен «податкової пустоти» – коли діяльність генерує економічну вартість в одній юрисдикції, а оподатковується в зовсім іншій, часто з нульовою ставкою.

Відображення системної кризи індустріальної податкової парадигми в умовах цифрової економіки може бути візуалізовано наступним чином (мал.1).

Додаткової неефективності системі додає її орієнтація на оподаткування матеріальних активів, таких як обладнання, будівлі чи запаси. Сучасна цифрова економіка будується навколо зовсім інших активів – алгоритмів, програмного забезпечення, баз даних та користувацьких мереж, вартість яких важко оцінити традиційними методами, а мобільність дозволяє легко переміщати між юрисдикціями. Адміністративні процедури залишаються переважно паперовими, ретроспективними та спрямованими на покарання порушень, а не на попередження, що не відповідає швидкості й масштабам цифрових транзакцій.

Мал. 1. Ключові виклики цифрової економіки для податкової системи індустріального типу

Національна замкнутість регулювань, що колись була силою, тепер стала слабкістю. У світі, де цифровий бізнес функціонує одночасно в сотнях юрисдикцій, різні національні правила створюють хаос – від подвійного оподаткування до повного уникнення сплати. Система, створена для оподаткування окремих лінійних операцій, виявляється сліпою до мережевих ефектів, коли цінність платформи формується не окремими продажами, а взаємодією мільйонів користувачів. Ця сукупність проблем утворює інституційну пастку: держави не можуть ефективно оподатковувати нові джерела вартості, втрачають контроль над транснаціональними потоками прибутків і стикаються з дефіцитом бюджетних ресурсів. Саме ця системна криза створює імператив для переходу до принципово

нової, цифрової податкової парадигми, яка мусить поєднувати не лише технологічне оновлення інструментів, але й радикальний перегляд самих принципів оподаткування в глобальному вимірі.

Перехід до цифрової податкової парадигми являє собою не просто еволюційне оновлення інструментів, а глибоку системну трансформацію, яка охоплює всі рівні податкової системи: від технічних засобів збору даних до філософії розподілу суверенітетів між державами. Її сутнісна відмінність полягає в цілісності та нерозривному взаємозв'язку трьох фундаментальних змін: методу, об'єкта та принципів, що разом формують нову якість.

На першому рівні трансформації лежить глибока технологізація, яка є основою, але не кінцевою метою. На противагу простій оцифровці паперових процесів, цифрова парадигма будується на інтегрованих платформах, таких як китайська система «Golden Tax III». Такі платформи забезпечують проактивне адміністрування в реальному часі завдяки електронному інвойсингу, прямій інтеграції з банківськими рахунками (open banking) та платіжними шлюзами, що дозволяє отримувати дані про транзакції в момент їх здійснення. Це кардинально змінює природу контролю, перетворюючи його з ретроспективного та вибіркового на безперервний та превентивний. Крім того, використання аналітики великих даних та штучного інтелекту дозволяє податковим органам аналізувати паттерни поведінки мільйонів платників, виявляти аномалії та будувати індивідуальні профілі комплаєнсу, що знаходить підтвердження в дослідженнях, зокрема Li Y., Liu H. & Wang J. (2025)¹⁵ щодо податкового дотримання в промисловому секторі. Паралельно цифрові кабінети, автоматичне заповнення звітів та онлайн-консультації зміщують акцент з каральної моделі на сервісну та партнерську, підвищуючи добровільну співпрацю платників (Puholovko I. S. (2025))¹⁶. Однак усі ці технології утворюють лише фундамент; їх ефективність без наступних змін обмежилася б лише поліпшенням стягнення

¹⁵ Li, Y., Liu, H., & Wang, J. (2025). Digital transformation and tax compliance in Chinese industrial sector. *International Review of Financial Analysis*, 102, 104116. <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2025.104116>

¹⁶ Puholovko, I. S. (2025). The influence of digitalization on the level of tax compliance of Ukrainian enterprises. *Actual Problems of Regional Development Economics*, 21(1), 55–66. Available at: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/aprde/article/view/8113>

податків зі звичної, традиційної бази.

Другою суттєвою зміною є фундаментальне переосмислення самої бази оподаткування: від матеріальних активів до цифрової вартості та даних. Цифрова парадигма визнає нові об'єкти економічної діяльності, які ігнорувалися індустріальною системою. Це проявляється у впровадженні спеціальних режимів, таких як податок на цифрові послуги (Digital Services Tax - DST), або нових юридичних визначень для оподаткування доходів від онлайн-реклами, продажу даних та підписок на цифровий контент, що є прямою реакцією на неспроможність старої системи, як аналізує Frolova (2024)¹⁷. Крім того, у рамках міжнародних дискусій, зокрема в OECD¹⁸, все більшу вагу набуває ідея врахування мережевих ефектів та вартості, створеної безпосередньо користувачами. Мова йде про розподіл права на оподаткування частки прибутку, що генерується завдяки їхній активності та даним у певній юрисдикції, незалежно від фізичного представництва компанії. Це радикальний відхід від класичної прив'язки до активів самої компанії. Паралельно ведуться дискусії про визнання даних, що масово збираються з користувачів, новим об'єктом потенційного оподаткування як самостійної економічної цінності.

Третім, найглибшим і найсуперечливішим рівнем трансформації є радикальна зміна принципів розподілу податкових прав: переходу від фізичного зв'язку до економічного. Це найкраще доводить системний характер нової парадигми. Відмовляючись від винятковості столітнього принципу постійного представництва, ініціатива OECD (Pillar 1) прямо передбачає розподіл права на оподаткування частини прибутку великих транснаціональних корпорацій за місцем здійснення продажів, тобто країною ринку. Ця норма легалізує концепцію «ерзац-присутності» через значущу економічну діяльність. Одночасно боротьба з ерозією податкової бази та перекладанням прибутку (BEPS) набуває форми глобальної мінімальної податкової ставки (Pillar 2). Ця ініціатива, як досліджують Innocenti F.

¹⁷ Frolova, N. (2024). Taxation of digital services: International experience and prospects for Ukraine. *Finance of Ukraine*, 2(301), 45–57. Available at: <https://finukr.com.ua/index.php/journal/article/view/20>

¹⁸ Organisation for Economic Co-operation and Development. (2023). *Tax Administration 2023. Comparative Information on OECD and other Advanced and Emerging Economies*. Available at: https://www.oecd.org/en/publications/tax-administration-2023_900b6382-en.html

& Buccioli A. (2025)¹⁹ та McMahon M та ін. (2025)²⁰, є спробою встановити технологічно-нейтральне інституційне «днище», що обмежує можливості для штучного переміщення нематеріальних активів і прибутків. Новою нормою міжнародної співпраці також стає автоматичний обмін інформацією, який де-факто створює єдиний глобальний інформаційний простір для податкових адміністрацій, руйнуючи традиційні національні бар'єри.

Таким чином, цифрова податкова парадигма аж ніяк не обмежується технологізацією адміністрування. Вона являє собою триєдину систему змін: метод (технології реального часу та аналітика даних), об'єкт (визнання нових джерел вартості) та принцип (перехід від фізичної присутності до економічного зв'язку). Технологізація без зміни принципів залишається лише ефективнішим інструментом для стягнення старих податків, не вирішуючи системних проблем. Натомість зміна принципів без потужної технологізації неможлива на практиці. Саме синергія цих трьох елементів формує системну відмінність нової парадигми, переводячи всю податкову систему з національно-територіальної логіки індустріальної ери на глобально-мережеву логіку цифрової економіки. Для України, як зазначають Kolisnyk A. (2024)²¹ та Sidorovich O. Yu. і ін. (2025)²², це означає імператив синхронного впровадження як передових технологій (на кшталт е-інвойсингу), так і стратегічної адаптації законодавства до нових глобальних правил.

Цифрова трансформація податкових систем сьогодні є не локальною ініціативою, а глобальним процесом, який радикально змінює архітектуру фіскальних відносин. Як зазначає OECD²³, її сутність полягає не у простому

¹⁹ Innocenti, F., & Buccioli, A. (2025). Taxing digital platforms: A race to the top? *Italian Economic Journal*. <https://doi.org/10.1007/s40797-025-00355-0>

²⁰ McMahon, M., Doyle, E., & Kinsella, S. (2025). Intangible income shifting: The impact of digitalisation on falling corporate tax rates. *International Tax and Public Finance*, 32(5), 1335–1365. <https://doi.org/10.1007/s10797-025-09883-y>

²¹ Kolisnyk, A. (2024). Implementation of digital technologies in the taxation sphere: International experience and Ukrainian perspective. *Scientific Bulletin of Public and Private Law*, 8(1), 134–142. Available at: <https://pti.org.ua/index.php/ndipzir/en/article/view/1026>

²² Sydorovych, O. Yu., Bukovskyi, M. M., & Yaroshovych, A. Yu. (2025). Digital tools and trends in tax administration of Ukraine. *Innovative Economy*, 7(52), 231–240. Available at: <https://inneco.org/index.php/inneco/en/article/view/1410/0>

²³ Organisation for Economic Co-operation and Development. (2023). *Tax Administration 2023. Comparative Information on OECD and other Advanced and Emerging Economies*. Available at: https://www.oecd.org/en/publications/tax-administration-2023_900b6382-en.html

переведенні паперових форм в електронний вигляд, а в глибокій інтеграції обробки податкових даних у цифрові бізнес-процеси платників. Це дозволяє зробити оподаткування менш вартісним, простішим і точнішим для всіх учасників. Динаміка впровадження технологій є вражаючою: за даними OECD штучний інтелект (AI) вже використовується понад 70% податкових адміністрацій світу, в основному для виявлення ухилення та оцінки ризиків. Приблизно 40% систем можуть автоматично заповнювати ПДВ-звітність, а 85% - автоматично виявляти невідповідності в даних. Це свідчить про перехід від ручного контролю до проактивного, дата-орієнтованого управління ризиками. Бізнес також інтенсивно адаптується: згідно з опитуванням PwC²⁴, 56% компаній вже отримали суттєві переваги від генеративного AI у податкових функціях, а 80% очікують його радикального впливу в найближчі три роки. Фінансовим відображенням цього тренду є стрімке зростання світового ринку систем автоматизованого податкового управління, прогнозоване з \$30 млрд у 2025 році до \$73 млрд до 2033 року.

Цей технологічний перехід має конкретні макроекономічні наслідки. Ефективне цифрове адміністрування безпосередньо впливає на конкурентоспроможність національних економік через кілька каналів. По-перше, воно значно знижує адміністративне навантаження та трансакційні витрати для бізнесу, роблячи юрисдикцію привабливішою для інвестицій. По-друге, передбачувана, прозора та ефективна податкова система покращує позиції країни в міжнародних рейтингах, що є ключовим фактором для глобального капіталу. По-третє, зростання податкових надходжень завдяки підвищенню комплаєнсу та зменшенню ухилення забезпечує стабільні ресурси для фінансування інфраструктури, освіти та охорони здоров'я, що формує основу для довгострокового соціально-економічного зростання. Вважається, що кожен долар інвестицій у цифрові податкові інструменти може приносити до 3-4 доларів повернення у вигляді додаткових надходжень та економії витрат.

Однак глобальна трансформація супроводжується серйозними викликами та

²⁴ PwC Singapore. (2024). Digital Tax. Available at: <https://www.pwc.com/sg/en/services/tax/digital.html>

асиметріями. Міжнародна стандартизація ускладнюється різними підходами окремих країн. Питання оподаткування великих цифрових платформ залишається спірним, породжуючи ризик нерівних умов і торгових конфліктів, як це видно з досвіду впровадження цифрових податків (DST) в ЄС. Крім того, потенційна відмова великих економік від глобальних угод, таких як мінімальний податок (Pillar 2), може підірвати консенсус та координацію.

Світовий досвід демонструє різні моделі цифрової трансформації, що відображають національні пріоритети та інституційні можливості. Таблиця 1 узагальнює найважливіші інструменти та акценти провідних юрисдикцій. Цей порівняльний аналіз дозволяє зробити висновок, що цифрова податкова парадигма формується не як єдина модель, а як набір інструментів, що адаптуються під конкретні цілі: від створення надзвичайно зручного середовища для бізнесу (Естонія, Велика Британія) до інструментів фінансової дисципліни і прозорості міжнародних потоків капіталу (США і ЄС).

Для України цей досвід є критично важливим. Країна перебуває на етапі інституційного становлення цифрової податкової системи, що одночасно відкриває можливості та створює ризики. Ключовим пріоритетом має бути стратегічна гармонізація з європейськими стандартами, такими як SAF-T та e-інвойсинг, що є не лише технічним завданням, а й важливим кроком для інтеграції в Єдиний цифровий ринок ЄС. Завдяки можливості швидко впроваджувати сучасні рішення Україна має потенціал для стрибка у сфері використання AI для аналізу ризиків та розвитку відкритих API.

Таблиця 1. Порівняння цифрових податкових інструментів у провідних країнах світу

Країна / блок	Основні цифрові інструменти	Ключові технології	Ефекти для податкової системи	Вплив на конкурентоспроможність
ЄС	SAF-T, e-Invoicing, автоматичний обмін даними (OECD CRS)	Big Data, API, AI, Blockchain	Зменшення шахрайства з ПДВ на 20–25%; прискорення аудиту	Зростання податкових надходжень; зменшення тіньового сектору
Велика Британія	Making Tax Digital (MTD)	Cloud tech, AI, API	Зниження помилок у деклараціях на 30%	Підвищення простоти ведення бізнесу
США	IRS AI Assistant,	Machine	Виявлення 20%	Зміцнення

	Predictive Tax Analytics	Learning	випадків недоплати без перевірок	ефективності фіскальної системи
Естонія	Е-резидентство, онлайн-звітність	Blockchain, e-ID	Автоматизація декларацій (3 хв)	Лідер цифрового врядування
Сінгапур	myTax Portal	AI, Robotic Process Automation	Зростання ефективності збору податків на 15%	Висока інвестиційна привабливість
Південна Корея	Hometax	AI, Big Data	Підвищення контролю ПДВ на 40%	Високі позиції у рейтингу IMD
Канада	CRA Digital Services	Cloud Security	Скорочення часу обробки декларацій на 70%	Зростання податкових надходжень
Україна	Електронний кабінет платника, е-ПДВ, інтеграція з «Дія»	API, AI (пілоти)	Часткова автоматизація; ризик-аналіз у тестовому режимі	Поступова гармонізація з ЄС

Таким чином, цифрова трансформація податкових систем у глобальному масштабі стає не лише інструментом адміністрування, а стратегічним чинником конкурентоспроможності національних економік. Впровадження інтелектуальних податкових технологій дозволяє оптимізувати фіскальні процеси, підвищити ефективність збору податків і забезпечити сталі бюджетні надходження без збільшення податкового тиску. Цифрова трансформація податкової системи для України - це не лише інструмент підвищення ефективності збору доходів, а й стратегічний шлях до створення цілісної цифрової податкової екосистеми, орієнтованої на прозорість, довіру та інтеграцію з європейськими стандартами, підвищення власної конкурентоспроможності, зміцнення позицій у глобальній економіці, що стане базисом для переходу до нової цифрової податкової парадигми.